

CERINTE ȘI EXIGENTE NOI ÎN DOMENIUL INTEGRĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI CU CERCETAREA ȘI PRACTICA ECONOMICO-SOCIALĂ

Mihail Florescu

membru al Academiei de Științe Sociale și Politice

Trăim o epocă de mari mutații în domeniul cunoașterii, al aplicării cunoștințelor în viața societății, al sistemului de relații și al practicii sociale generale.

Definirea unor procese și fenomene în natura terestră și în univers, sistemele de relații și structurile generale de organizare ale societății sînt într-un proces istoric de continuă transformare și toate acestea ca urmare a noilor valențe ale tuturor componentelor vieții și practicii sociale, a complexității acestora determinate nu numai de schimbările în structura internă, ci și de multitudinea dependențelor și interdependențelor care au apărut între elementele angrenajului care formează societatea contemporană.

Dacă diferitele activități ale societății omenești s-au dezvoltat de-a lungul timpului, cit de cit, de sine stătătoare, numărul și dimensiunile evenimentelor și fenomenelor din ultimele decenii, precum și cerințele și exigențele lumii contemporane au făcut ca diversele soluții să nu se mai poată da de către indivizi sau colective separate și au impus unirea eforturilor și conlucrarea potențialului creator și productiv din cele mai diferite domenii, întrepătrunderea acțiunilor în scopul valorificării rezultatelor pînă la constituirea unor noi sisteme creatoare de valori, cu caracter complex multidisciplinar.

În acest context, precum și în cel al dezvoltării generale în ritm intens a societății noastre românești, apare, sublinia secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, „necesitatea de a considera învățămîntul, cercetarea și producția ca un proces unitar, inseparabil”¹ în formarea specialistului de mîine, care să posede și cunoștințe practice pentru ca, îmbinîndu-le cu cele teoretice, să se poată încadra rapid în procesul de creare a valorilor materiale și spirituale, respectiv în formarea omului nou, pentru muncă și prin muncă, ce trebuie să desfășoare o vastă activitate creatoare utilă societății, cu o educație profund materialist-dialectică, revoluționară. Referindu-se la omul nou, revoluționar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, spunea că pentru a fi revoluționar trebuie „să-ți însușești tot ceea ce este nou și avansat în cunoașterea umană, un spirit înaintat, o atitudine intransigentă față de lipsuri și greșeli, o poziție

¹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la mitingul consacrat deschiderii anului de învățămînt universitar*, 1 octombrie 1971, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, vol. 6, p. 510—511.

fermă împotriva vechiului, curaj în promovarea noului. Se cere, deci, însușirea concepției revoluționare, studierea, pe această bază, a fenomenelor sociale și economice, spre a putea acționa în mod conștient pentru transformarea revoluționară a societății și a lumii”².

În edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă de dezvoltare pe un plan superior a socialismului în România, știința și învățămîntul, cultura și educația, reprezintă factori fundamentali de progres, mijloace principale de îmbogățire a patrimoniului cunoașterii umane, de transformare a naturii și societății, de făurire a civilizației socialiste și comuniste în țara noastră.

Unitatea dintre teorie și practică reprezintă esențialul în înțelegerea profundă și originală a rolului și statutului social al învățămîntului, al culturii și științei, concretizată în ideea unității dintre învățămînt, cercetare și producție, forțe motrice ale progresului și civilizației socialiste și ale procesului de desăvîrșire a omului nou. Împletirea organică a cercetării, învățămîntului și producției este o necesitate obiectivă atât pentru progresul științei românești cit și pentru adaptarea învățămîntului la cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane și ale vieții, pentru a putea contribui la incorporarea accelerată și în proporții tot mai mari a cuceririlor științei și tehnicii în viața socială, și în primul rînd în producția de bunuri materiale; cercetătorii, oamenii de știință, trebuie să-și desfășoare activitatea și în mijlocul producătorilor de bunuri materiale, la locul lor de muncă, pentru ca împreună să introducă în practică cuceririle revoluției tehnico-științifice, să introducă cu succes în producție rezultatele cercetărilor științifice și dezvoltărilor tehnologice.

Caracterul procesului de inovație tehnologică, un proces de lucrări care urmează în etape: cercetarea-dezvoltarea-demonstrații, cere o legătură strînsă între lucrările de laborator și experimentarea tehnologică, introducerea în producția industrială a rezultatelor obținute în cercetare-experimentare. De asemenea introducerea inovărilor în practica industrială, cere o legătură strînsă între cercetare, ingineria tehnologică și proiectarea instalațiilor, atelierelor, secțiilor și uzinelor.

Cercetarea științifică, fundamentală și aplicativă, caracteristică procesului din învățămîntul superior, trebuie legată cu primii pași în experimentare prin realizarea în piloți de laborator a microproducției, precum și realizarea în cadrul disciplinelor tehnologice și halelor care să permită realizarea unor instalații experimentale și de producție de asemenea dimensiuni încît să permită trecerea la lucrările de inginerie tehnologică, a fluxului de fabricație și a utilajelor de producție. Acest proces rezultat din practica construcției socialiste cere o legătură strînsă între învățămînt-cercetare-producție.

În politica sa, partidul nostru consideră că învățămîntul, cultura, știința și progresul tehnic, reprezintă factori importanți ai studierii și înțelegerii problemelor și fenomenelor ce apar continuu în lume, ai soluționării unor probleme vitale ale contemporaneității, ai promovării ideilor de pace și colaborare între popoare.

² Nicolae Ceaușescu, *Cîmpănare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic*, București, Edit. politică, 1976, p. 14—15.

Învățământul-cercetarea-producția, acest complex unitar, de asemenea, trebuie să analizeze toate fenomenele și procesele ce apar și se desfășoară în țara noastră și să acționeze pentru înlăturarea stărilor de lucruri vechi, care nu numai că nu mai corespund cerințelor dezvoltării, dar pot să o și împiedice, să găsească soluții pentru evitarea, ameliorarea sau îndepărtarea, în toate domeniile și pe toate planurile, a unor contradicții, în vederea asigurării unei dezvoltări unitare și armonioase a societății românești.

Ținând seama de rolul tot mai important pe care îl are știința în asigurarea progresului social, de faptul că ea, devenind o forță a producției materiale trebuie să fie un factor activ al dezvoltării economiei naționale în ansamblul ei, apare necesitatea valorificării tuturor resurselor forței creatoare naționale—cadre didactice, cercetători, proiectanți, specialiști din producție—in vederea soluționării problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale, ale perfecționării relațiilor și forțelor de producție și a modernizării structurii economiei și ramurilor acesteia pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane (în principal a creației originale) ridicării nivelului de trai și dezvoltarea mai rapidă a economiei noastre în ansamblu.

Pornind de la adevărul că făurirea socialismului și comunismului se realizează pe baza celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, că știința și învățământul sint o puternică forță dinamizatoare a întregii creații sociale, partidul și statul nostru, consideră că legarea organică, unirea strinsă și integrarea reală a acestor laturi ale activității sociale, respectiv integrarea complexă și profundă a instrucției publice cu studiul, dar nu în afara activității practice de construcție socialistă, constituie una din căile principale ale realizării obiectivelor înscrise în Programul Partidului Comunist Român.

În cadrul politicii privind integrarea, se pune, și în continuare, problema perfecționării, organizării și funcționării triadei învățământ-cercetare-producție, precum și a fiecărei componente în parte. Tendința de integrare a învățământului cu cercetarea și producția nu este de dată recentă, ci este un proces istoric care, și la noi, pînă nu de mult, s-a desfășurat în mod intimplător, neorganizat, în funcție de necesitățile izvorite din activitatea de cercetare care dintotdeauna a făcut parte din preocuparea cadrelor din învățământul superior precum și de posibilitățile pe care le-au avut, în măsura în care oamenii de știință, specialiștii din producție au simțit nevoia și au putut să transmită cunoștințele acumulate în procesul de cercetare și de producție, să contribuie la îmbogățirea și actualizarea cunoștințelor teoretice.

Pînă la ridicarea de către partidul și statul nostru la rang de politică a acestui proces, în învățământ se desfășurau, în special, cercetări fundamentale, dar fără ca acestea să fie alinate în totalitate cerințelor sociale stricte și fără ca să fie create întotdeauna posibilitățile de utilizare, în continuare, în cercetarea aplicativă și producție, a rezultatelor obținute.

Legislația în vigoare asigură desfășurarea în mod organizat, în cadrul unor colective mixte, complexe, a activității de cercetare din învățământ și orientarea ei spre soluționarea obiectivelor primordiale ale economiei, acest lucru neîmpiedicînd însă, efectuarea unor cercetări proprii, fundamentale sau aplicative.

Participarea cadrelor didactice, a cercetătorilor și a specialiștilor din producție, atât la activitatea de cercetare științifică-dezvoltare tehnologică-introducerea progresului tehnic, cât și la cea de perfecționare a conținutului, metodelor și mijloacelor procesului de învățămînt, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Uniunea Asociației Studenților Comuniști din România din februarie 1979, „constituie o necesitate atât pentru dezvoltarea generală a societății noastre, cât și pentru asigurarea unui nivel mai înalt întregului nostru învățămînt”³.

Realizarea procesului de integrare a necesitat, și încă mai necesită, schimbarea generală a concepției în învățămînt, prin prezența nemijlocită a specialiștilor din producție în învățămînt și a cadrelor din învățămînt în producție. Asistăm la modificarea relației dintre educație, dezvoltare și concepție, în general, dintre educație și învățare, datorită avîntului uriaș al cunoașterii, al revoluției tehnico-științifice care aduce, continuu, noi modificări condițiilor producției materiale și vieții.

Procesul de învățămînt, educațional, este obligat să recepționeze și să transmită rapid progresele științei și tehnicii. În același timp, prin organizarea cursurilor postuniversitare, a cursurilor de perfecționare, schimburilor de experiență și specializărilor, procesul de învățare devine continuu, trebuie să se desfășoare într-un permanent schimb de cunoștințe, de informare și documentare, pe întreg procesul de cercetare și producție.

Mulțimea situațiilor conjuncturale, noi și complexe, de care este străbătută, din ce în ce mai mult, lumea contemporană a dus la necesitatea adoptării unor forme de educare prin care nu doar să se califice oamenii în vederea participării la dezvoltarea societății, ci și să-i pregătească astfel, încît să poată, oricînd și oriunde, să se angajeze în procese de decizie, respectiv cu o capacitate sporită de fixare a obiectivelor și de alegerea mijloacelor⁴. Învățarea înseamnă nu numai performanță, ci și în primul rînd competență, nu numai de a identifica problemele ci și de a le rezolva.

Se impune o nouă calitate a procesului educațional, de instruire publică, ce trebuie să aibă la bază concepțiile înaintate, științifice, despre lume și viață, concepția materialismului dialectic și istoric, despre natură și societate, metode și căi de realizare potrivit cerințelor și practicii contemporane. Școala, toate cadrele de specialitate, indiferent de locul de muncă, vîrstă, sînt responsabile pe de o parte, de creșterea și formarea tineretului și pe de altă parte de perfecționarea, îmbogățirea continuă a cunoștințelor cîpătate la timpul respectiv în sălile de curs. Azi, toți sîntem într-un continuu proces instructiv-educativ, în forme organizate și individuale, prin împletirea permanentă a educației formale cu cea informală.

Obținerea unei noi calități în domeniul activității de cercetare și producție este condiționată și de modul în care școala va imprima dragostea față de actul novator al științei și novator al tehnicii și se va ridica competența științifică, ilustrată în procesul de cunoaștere-aplicare a cer-

³ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la cea de-a XI-a Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România* — 24 februarie 1979, în vol. *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, vol. 15, București, Edit. politică, 1978, p. 12—13.

⁴ În recentul raport al Clubului de la Roma, *Învățarea nu are limite* (autori: J. Botkin, M. Elmandjra, M. Malița), învățarea este definită, în sens larg, drept creșterea capacității de a face față unor situații noi.

cetătorilor, proiectanților, de modul în care se face informarea permanentă asupra evoluției științei și tehnicii, a elementelor care pot condiționa, sau condiționează procesele de decizie și acțiunea. De asemenea, în munca de creație științifică și tehnică, se impune, în permanență, eliminarea abordărilor tehnocrate, dogmatice, asigurarea unor situații de interacțiune, de abordare interdisciplinară, a unui climat de dezbateră precum și promovarea modelelor prospective, a scenariilor, a exercițiilor privind viitorul.

Măsurile care s-au luat de către partidul și statul nostru pentru dezvoltarea, în continuare, a învățământului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru politehnizare și integrare strinsă cu cercetarea și producția, generalizarea procesului de reciclare periodică pentru perfecționarea calificării profesionale și tehnice a tuturor oamenilor muncii creează posibilitatea inițierii și a unor programe de cercetare asupra proceselor de învățare individuală și societală, dată fiind importanța lor pentru dezvoltarea socială; prin aceste programe vor trebui să se definească mecanismele, mijloacele de îmbunătățire și accelerare a proceselor de învățare, de cercetare științifică, procesele dezvoltării teoretice, ale confirmării experiențelor și ale practicii de introducere în viața materială și spirituală a societății.